ЛЕКЦІЯ №1

Основні способи захисту і загальні правила поведінки в умовах загрози та виникнення надзвичайних ситуацій (далі НС)

Тема: І. Основні способи захисту в умовах загрози та виникнення НС.

Навчальні питання:

1. Цивільний захист (далі ЦЗ) та його завдання щодо захисту населення. Права та обов'язки громадян з питань цивільного захисту.
2. Основні поняття про НС. Порядок отримання інформації про загрозу і виникнення НС. Попереджувальний сигнал «УВАГА ВСІМ!».
3. Захисні споруди ЦЗ та їх призначення. Порядок заповнення захисних споруд та правила поведінки працівників, які укриваються в них.
4. Принцип дії, індивідуальний підбір та правила користування протигазами, респіраторами. Медичні засоби, що входять до індивідуальних аптечок та їх призначення. Індивідуальний перев'язочний пакет. Індивідуальні протихімічні пакети.
5. Евакуація, порядок її проведення, правила поведінки та обов'язки евакуйованих.
6. Правила поводження при виявленні вибухонебезпечних або підозрілих предметів. Про порядок дій в умовах НС, пов'язаних з терористичними діями, диверсіями, мінуванням.

Навчальна мета:

- ознайомити співробітників з основами ЦЗ, класифікацією надзвичайних ситуацій мирного часу та їх впливом на населення та об'єкти;
- вивчити організацію і порядок оповіщення населення про надзвичайні ситуації, евакуацію а також порядок дій за сигналом оповіщення «УВАГА ВСІМ!»

Час: 1 год.

Метод: Групове заняття.

Посібники: Кодекс цивільного захисту України від 2 жовтня 2012 р. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.10.2013 р. № 841 «Про затвердження Порядку проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру» Постанова КМУ від 24.03.04 № 368 «Про затвердження порядку класифікації НС за їх рівнями»

1. Цивільний захист та його завдання щодо захисту населення. Права та обов'язки громадян з питань ЦЗ.

Цивільний захист - це функція держави, спрямована на захист населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій шляхом запобігання таким ситуаціям, ліквідації їх наслідків і надання допомоги постраждалим у мирний час та в особливий період.

Основним завданням ЦЗ:

- ✓ запобігання виникненню надзвичайних ситуацій техногенного походження і запровадження заходів щодо зменшення збитків та втрат у разі аварій, катастроф, вибухів, великих пожеж та стихійного лиха;
- ✓ оповіщення населення про загрозу виникнення надзвичайних ситуацій у мирний та воєнний часи та постійного інформування його про наявну обстановку;
- ✓ захист населення від наслідків аварій, катастроф, вибухів, великих пожеж, стихійного лиха та застосування засобів ураження;
- ✓ організація життєзабезпечення населення під час аварій, катастроф, стихійного лиха та у воєнний час;
- ✓ організація і проведення рятувальних та інших невідкладних робіт у районах лиха та осередках ураження;
- ✓ створення систем аналізу і прогнозування, управління, оповіщення і зв'язку, спостереження і контролю за радіоактивним, хімічним і бактеріологічним зараженням, підтримання їх готовності до функціонування у надзвичайних ситуаціях у мирний час та в особливий період;
- ✓ підготовка і перепідготовка керівників складу ЦЗ, органів управління та сил,

навчання населення застосовувати індивідуальні засоби захисту і діям у надзвичайних ситуаціях.

Громадяни України мають право з питань ЦЗ на:

захист життя, здоров'я й особистого майна у випадку виникнення надзвичайних ситуацій;

використання засобів колективного та індивідуального захисту та іншого майна органів виконавчої влади України, органів місцевого самоврядування й організацій, призначених для захисту населення від надзвичайних ситуацій відповідно до плану ліквідації надзвичайних ситуацій;

знання про ризик, якому вони можуть підлягати в певних місцях їхнього перебування на території України і про заходи необхідної безпеки;

відшкодування збитків, завданих їх здоров'ю і майнові внаслідок надзвичайних ситуацій;

низку компенсацій та пільг.

Громадяни України з питань ЦЗ зобов'язані:

- ✓ дотримуватись законів та інших нормативно-правових актів України у сфері захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій;
- ✓ дотримуватись правил безпеки в побуті і повсякденній трудовій діяльності, не допускати порушень виробничої і технологічної дисципліни, які можуть спричинити виникнення надзвичайних ситуацій, дотримуватись правил екологічної безпеки;
- ✓ вивчити основні способи захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій, способи надання першої медичної допомоги потерпілим, правила користування колективними та індивідуальними засобами захисту, постійно вдосконалювати свої знання і практичні навички у сфері безпеки життєдіяльності;
- ✓ дотримуватись встановлених правил поведінки під час загрози і при виникненні надзвичайних ситуацій;
- ✓ якщо необхідно, сприяти проведенню аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт.

2. Основні поняття про НС. Порядок отримання інформації про загрозу і виникнення НС. Попереджувальний сигнал «УВАГА ВСІМ!».

Поняття про НС визначається Кодексом цивільного захисту України:

надзвичайна ситуація - обстановка на окремій території чи суб'єкті господарювання на ній або водному об'єкті, яка характеризується порушенням нормальних умов життєдіяльності населення, спричинена катастрофою, аварією, пожежею, стихійним лихом, епідемією, епізоотією, епіфітотією, застосуванням засобів ураження або іншою небезпечною подією, що призвела (може призвести) до виникнення загрози життю або здоров'ю населення, великої кількості загиблих і постраждалих, завдання значних матеріальних збитків, а також до неможливості проживання населення на такій території чи об'єкті, провадження на ній господарської діяльності;

Надзвичайні ситуації за своїм походженням поділяються на:

- НС природного характеру - небезпечні геологічні, метеорологічні, гідрологічні явища, деградація ґрунтів чи надр, природні пожежі, інфекційна захворюваність людей, тварин, рослин, зміна стану водних ресурсів і біосфери, а також інші явища;
- НС техногенного характеру - транспортні аварії та катастрофи, пожежі, непередбачені вибухи, аварії з викидом небезпечних хімічних, радіоактивних речовин, раптове руйнування споруд та будівель, аварії на інженерних мережах і спорудах життєзабезпечення, гідродинамічні аварії на греблях, дамбах і інші випадки;
- НС соціально-політичного характеру - терористичні акти різного спрямування, викрадення і знищення людей і об'єктів;
- НС воєнного характеру - застосування зброї масового ураження або звичайного озброєння, під час якого можливі вторинні фактори ураження населення внаслідок руйнування потенційно-небезпечних об'єктів.

Згідно з Постановою КМУ від 24.03.04 № 368 «Про затвердження порядку класифікації НС за їх рівнями» в залежності від масштабів заподіяної шкоди, обсягів технічних і

матеріальних ресурсів, необхідних для ліквідації наслідків, надзвичайні ситуації класифікуються на наступні рівні:

- державний;
- регіональний;
- місцевий;
- об'єктовий.

Для визначення рівня надзвичайної ситуації встановлені такі критерії:

- територіальне поширення й обсяги технічних і матеріальних ресурсів, необхідних для ліквідації наслідків надзвичайної ситуації;
- кількість людей, які внаслідок дії вражаючих чинників джерела надзвичайної ситуації загинули або постраждали, або порушені нормальні умови життєдіяльності людей;
- розміри збитків, принесених вражаючими факторами надзвичайної ситуації.

До державного рівня відноситься надзвичайна ситуація, яка:

1) поширилась або може поширитися на територію інших держав;
2) поширилась на територію двох або більше областей України, а для її ліквідації необхідні матеріальні і технічні ресурси в обсягах, що перевищують можливості цих регіонів, але не менше 1% від обсягу видатків відповідних місцевих бюджетів;
3) призвела до загибелі понад 10 осіб або внаслідок якої постраждало понад 300 осіб, чи було порушено нормальні умови життєдіяльності понад 50 тис. осіб на тривалий термін (більш ніж на 3 доби);
4) призвела до загибелі понад 5 осіб або постраждало понад 100 осіб, чи було порушено нормальні умови життєдіяльності понад 10 тис. осіб на термін більше 3 діб, а збитки перевищили 25 тис. мінімальних розмірів заробітної плати;
5) збитки перевищили 150 тис. мінімальних зарплат.

До регіонального рівня відносяться надзвичайні ситуації:

1) яка поширилась на територію двох чи більше районів області, а для її ліквідації наслідків необхідні матеріальні і технічні ресурси в обсягах, що перевищують можливості цих районів, але не менш як на 1% обсягу видатків відповідних місцевих бюджетів;
2) яка призвела до загибелі від 3 до 5 осіб або згодом якої постраждало від 50 до 100 осіб, чи було порушено нормальні умови життєдіяльності від 1 тис. до 10 тис. осіб на термін більше 3 діб, а витрати перевищили 5 тис. розмірів мінімальної заробітної плати;
3) збитки від якої перевищили 15 тис. мінімальних розмірів зарплати.

Місцевого рівня визначається надзвичайна ситуація:

1) яка вийшла за межі території потенційно небезпечного об'єкта, загрожує довкіллю, сусіднім населеним пунктам, інженерним спорудам, а для її ліквідації необхідні матеріальні і технічні ресурси в обсягах, що перевищують власні можливості потенційно небезпечного об'єкта;
2) унаслідок якої загинуло 1-2 особи або постраждало від 20 до 50 осіб, чи було порушено нормальні умови життєдіяльності від 100 до 1000 осіб на термін більше 3 діб, а збитки перевищили 500 мінімальних розмірів зарплати;
3) збитки від якої перевищили 2 тис. мінімальних розмірів зарплати.

Об'єктовий рівень присвоюється надзвичайної ситуації, яка не підпадає під названі вище критерії.

Надзвичайна ситуація відноситься до певного рівня за умови відповідності її хоча б одному критерію.

У разі коли внаслідок надзвичайної ситуації для відповідних порогових значень рівнів людських втрат або кількості осіб, які постраждали чи зазнали порушення нормальних умов життєдіяльності, обсяг збитків не досягає значень, рівень НС встановлюється на ступінь менше (для ДТП - на два ступеня менше). Остаточне рішення щодо визначення рівня надзвичайної ситуації, приймає Державна служба України з надзвичайних ситуацій (ДСУзНС) з урахуванням експертного висновку регіональної комісії з питань техногенно- екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій.

Визначення рівня надзвичайної ситуації необхідно, щоб визначити, з якого бюджету повинні покриватися витрати по ліквідації її наслідків.

Порядок отримання інформації про загрозу і виникнення НС.

Велике значення для зменшення наслідків надзвичайних ситуацій має своєчасне

оповіщення про них населення, що дозволить вжити необхідних заходів по захисту людей і матеріальних цінностей.

Залежно від характеру НС та умов її виникнення, населення сповіщається про нього по всіх можливих каналах зв'язку - радіомовленню, телебаченню й за допомогою звукових сигналів. Наприклад, сигнал про виникнення пожежі на підприємствах (в установі) може бути поданий по телефону, радіо та за допомогою інших заздалегідь встановлених засобів, щоб завчасно сповістити населення про наближення повені (затоплення місцевості), за районами, де може виникнути така небезпека, ведеться безупинне спостереження. Дані спостереження періодично передаються по місцевому радіо. Тому радіоточки в квартирах повинні бути постійно включені.

При невідворотності повені (затоплення) місцеві органи влади організовують оповіщення населення про початок евакуації. Людей, які знаходяться за межами населених пунктів, про безпосередню загрозу повені сповіщають з патрульних літаків, вертольотів або швидкохідних катерів, використовуючи гучномовні установки; у деяких випадках у цих цілях використовують посильних, надаючи їм транспортні засоби.

Попереджувальний сигнал «УВАГА ВСІМ!»

Оповістити населення - означає попередити про землетрус, повені або іншого стихійного лиха, передати інформацію про випадок аварії, катастрофи. Для цього в країні створені відповідні умови. Так, широко розвинена радіотрансляційна мережа. Переважна більшість підприємств, навчальних закладів мають місцеві радіовузли. Навряд чи знайдеться будинок, де немає радіоприймача, телевізора або радіоточки. Все це доповнюється мережею електричних сирен, розташованих у містах на дахах будівель, в шумних цехах на підприємствах.

Основним способом своєчасного і надійного оповіщення населення про надзвичайні ситуації мирного часу та в умовах війни є передача МОВНОЇ ІНФОРМАЦІЇ з використанням державних мереж провідного радіо, телебачення. Для залучення уваги населення перед мовною інформацією включаються сирени, виробничі гудки та інші сигнальні засоби, що означає подачу попереджувального сигналу **«УВАГА ВСІМ!»**

Почувши звук сирен та інших сигнальних засобів, треба негайного включити телевізор, радіоприймач, репродуктор радіотрансляційної мережі і слухати інформацію місцевих органів влади, «комісії ТЕБ та НС або штабу цивільного захисту» (далі штаб ЦЗ). І так до закінчення ліквідації наслідків стихійного лиха або аварій. Радіотрансляційні вузли об'єктів народного господарства повинні переводитися на цілодобову роботу.

Місцеві органи ЦЗ повинні заготовити різні варіанти повідомлень. Приміром сталася аварія на хімічно небезпечному об'єкті. Яку інформацію має отримати населення? Штаб ЦЗ пропонує таку: "Увага! Говорить штаб цивільної захисту! Громадяни! Сталася аварія на бавовняному комбінаті з викидом хлору

- сильнодіючої отруйної речовини. Хмара зараженого повітря поширюється в напрямку... В зону хімічного зараження потрапляють наступні квартали міста... Людям, які опинилися в зоні зараження, негайно покинути будинки, установи, підприємства, навчальні заклади і виходити в безпечні місця по найкоротшому маршруту, ... перпендикулярно напрямку вітру.

Перш ніж вийти, надіньте ватно-марлеві пов'язки, попередньо змочивши її водою або 2% розчином питної соди.

Якщо ви не встигли до підходу зараженого повітря покинути квартиру, будинок, то сховайтеся у ньому - щільно закрийте вікна, кватирки і запобіжите доступ повітря в приміщення ззовні.

В підвалах і нижніх поверхах не ховатися - хлор важчий за повітря і затікає в усі низинні місця, в тому числі і в підвали.

Проінформуйте про те, що трапилося і порядку дій сусідів. Надалі дійте відповідно до вказівок штабу ЦЗ та місцевої Ради.

Інший приклад. При аварії на атомній електростанції. Інформація така: "Увага! Говорить штаб ЦЗ! Громадяни! Сталася аварія на атомній електростанції. В районі АЕС і в населених пунктах (вказуються конкретні пункти...) очікується випадання радіоактивних опадів. Населенню, яке проживає у вказаних пунктах, необхідно знаходитись у приміщеннях, провести додаткову герметизацію житлових приміщень, прийняти йодистий препарат. Надалі діяти відповідно до вказівок штабу ЦЗ.

Виходячи з виду аварії, катастрофи або стихійного лиха, а також сформованих умов, зміст текстів звернень (інформації) може відрізнятися від наведених.

При повені: "Увага! Говорить штаб ЦЗ. Громадяни! У зв'язку з підвищенням рівня води в р. Дніпро очікується підтоплення будинків у районі вулиць ... Населенню, яке проживає на цих вулицях, зібрати необхідні речі, продукти харчування, воду, відключити газ, електроенергію і вийти в район ... Про отриману інформацію сповістіть сусідів, надайте допомогу старим і хворим.

При раптовому підйомі рівня води зайняти високе місце (верхні поверхи, дахи, дерева) і чекати допомоги. Будьте уважні до повідомлень штабу ЦЗ.

При штормовому попередженні: "Увага! Говорить штаб ЦЗ. Громадяни! У _ годин очікується посилення вітру до .... м/с. Населенню необхідно перебувати в приміщенні. Приберіть з балконів наявні речі. Закрийте щільно

вікна та двері. Зробіть додаткове кріплення (укриття) матеріальних цінностей, що зберігаються на території. Про отриману інформацію повідомте сусідів. Будьте уважні до повідомлень штабу ЦЗ.

При можливому землетрусі: "Увага! Говорить штаб ЦЗ. Громадяни! У зв'язку з можливим землетрусом прийміть необхідні заходи обережності. Відключіть газ, воду, електроенергію, погасіть вогонь у печах. Оповістіть сусідів про отриману інформацію. Візьміть необхідний одяг, документи, продукти харчування, воду і вийдіть на вулицю. Надайте допомогу старим і хворим. Займіть місце подалі від будівель і лінії електропередач. Знаходячись в приміщенні під час першого поштовху, станьте в дверний (балконний) прийом. Будьте уважні до повідомлень штабу ЦЗ.

Передача встановлених сигналів ЦЗ "Хімічна тривога" та "Радіаційна небезпека", здійснюється тільки для органів управління ЦЗ.

Пам'ятаєте! Від знання порядку оповіщення і вміння чітко діяти в надзвичайних ситуаціях багато в чому залежить життя кожного з нас!

При відсутності інформації або її недоліку виникають чутки, пересуди, з'являються "розповіді очевидців". Це - ґрунт для паніки.

Важливо, щоб інформація була правильно зрозуміла населенням і з неї зроблені обґрунтовані висновки.

3. Захисні споруди ЦЗ та їх призначення. Порядок заповнення захисних споруд та правила поведінки працівників, які укриваються в них.

Захисні споруди цивільного захисту - інженерні споруди, призначені для захисту населення від впливу небезпечних факторів, що виникають внаслідок надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів;

Засоби колективного захисту діляться на три категорії:

1. Сховища цивільної захисту
2. Протирадіаційні укриття
3. Укриття простішого типу

Сховища ЦЗ - це споруди, які забезпечують комплексний захист укритих людей від дії факторів ураження НС.

Протирадіаційні укриття (ПРУ), які надійно захищають від іонізуючого випромінювання при радіоактивному зараженні місцевості.

Укриття простішого типу, захищають від засобів масового ураження;

Для захисту людей крім стаціонарних можна використовувати обладнані існуючі підвальні приміщення.

У сховищах планування і склад приміщень залежить від місткості, конструктивних особливостей, характеру використання в мирний час, зручності заповнення та розміщення.

Приміщення поділяються на основні і допоміжні. Основними приміщеннями є відсіки, де розміщують людей, пункт управління, медпункт, тамбури-шлюзи. До допоміжним ставляться фільтровентиляційні камери, санвузли, дизельні електростанції, приміщення для баків з водою, станцій перекачки фекальних вод, комори та інші.

Місткість сховища визначають виходячи з норми 0,5 м^2 у відсіку на 1 чол. при двохярусному розташуванні та 0,4 м^2 при триярусному. При цьому висота приміщень в "чистоті" повинна бути не менше 2,2 м, а загальний об'єм повітря на 1 чол. не менше 1,5 м^3.

Люди у відсіках розташовуються на місцях для сидіння розміром 0,45х0,45 м на 1 особу

та для лежання на 2-х і 3-х ярусах нар розміром 0,55х1,80 м.

Площа основних приміщень сховищ приймають виходячи з норми площі на 1 чол., так само як і для притулків, 0,4 і 0,5 м2 в залежності від кількості ярусів нар.

Для захисту від дії ударної хвилі на входах встановлюють міцні металеві захисно-герметичні двері. Входи влаштовують з одно або двокамерними тамбурами-шлюзами.

У тамбурі встановлюють дві двері: захисно-герметичну і герметичну, які відкривають назовні. Мінімальні розміри тамбура 2-2,5 м. У вбудованих сховищах стіни виконані з цегли, бетонних блоків. Перекриття найчастіше із збірних залізобетонних плит, поверх яких покладений шар монолітного залізобетону для посилення несучої здатності перекриттів.

Стіни і підлоги вбудованих споруд повинні мати зовнішню гідроізоляцію від ґрунтових і поверхневих вод.

До складу внутрішнього обладнання сховища входять:

- системи повітропостачання;
- системи водопостачання;
- системи електропостачання;
- системи опалення;
- системи каналізації;
- системи зв'язку.

Крім того, до внутрішнього обладнання відносяться контрольно- вимірювальні прилади, меблі та інвентар.

Правила заповнення захисної споруди.

Особлива увага повинна звертатися на необхідність найшвидшого заповнення споруд людьми.

Для цього працівники повинні заздалегідь вивчити маршрут руху. Напрямок руху до сховищ від місць масового перебування людей вказується написами і стрілками, вивішеними на видних місцях. Заповнювати сховища слід організовано і без паніки. Розміщує людей у відсіках і на нарах особовий склад формування з обслуговування захисних споруд.

Працівники повинні прибувати в сховища із засобами захисту та по можливості мати при собі необхідний запас продуктів харчування та води.

Правила поведінки в укритті.

Громадяни у захисних спорудах зобов'язані:

- швидко і без суєти зайняти зазначені місця у відсіках сховища;
- виконувати всі розпорядження особового складу ланки по обслуговування сховища;
- дотримуватися спокій, припиняти випадки паніки і порушень громадського порядку, залишатися на своїх місцях у разі виключення освітлення;
- надавати допомогу літнім людям, жінкам, дітям, інвалідам, хворим;
- підтримувати чистоту і порядок у приміщеннях;
- утримувати в готовності засоби захисту;
- за розпорядженням командира ланки з обслуговування сховища виконувати роботу з подачі повітря в сховище за допомогою електровентилятора з ручним приводом;
- надавати допомогу особовому складу ланки з обслуговування сховища при ліквідації аварій та усунення пошкоджень;
- дотримуватися правила техніки безпеки.

В укритті забороняється:

- палити, вживати спиртні напої;
- приводити у спорудження домашніх тварин;
- приносити легкозаймисті, вибухонебезпечні і мають сильний запах речовини та громіздкі речі;
- шуміти, голосно розмовляти, ходити по спорудженню без особливої потреби, відкривати двері і виходити з споруди;
- вмикати радіоприймачі, магнітофони;
- застосовувати джерела освітлення з відкритим вогнем.

Перед виходом з сховища всі зобов'язані надіти засоби індивідуального захисту і надалі дотримуватися правил поведінки зі сформованою обстановкою.

4. Принцип дії, індивідуальний підбір та правила користування протигазами,

респіраторами. Медичні засоби, що входять до індивідуальних аптечок та їх призначення. Індивідуальний перев'язочний пакет. Індивідуальні протихімічні пакети.

Застосування засобів індивідуального захисту (ЗІЗ) поряд з такими способами захисту населення, як укриття в захисних спорудах та евакуація в заміську зону є одним з основних способів захисту населення від небезпечних хімічних речовин (НХР) та зброї масового ураження (ЗМУ).

ЗІЗ призначені для захисту людей від попадання всередину організму, на шкірні покриви і одяг НХР, отруйних речовин (ОР), радіоактивних речовин (РВ) і бактерійних засобів (БЗ).

Вони поділяються за призначенням та принципом захисту. За призначенням ЗІЗ поділяються на засоби індивідуального захисту органів дихання (ЗІЗОД) і засоби захисту кожі (ЗЗК):

Засоби захисту органів дихання.

До засобів захисту органів дихання відносяться протигази, респіратори, а також протипильні тканинні маски (ПТМ-1) і ватно-марлеві пов'язки.

Фільтруючі протигази. Призначені для захисту органів дихання, обличчя і очей людини від шкідливих домішок, що знаходяться в повітрі.

В даний час в системі цивільного захисту країни для дорослого населення використовуються: фільтруючі протигази ГП-5 (ГП-5М, ГП-7, ГП7В).

Протигаз ГП-5 (ГП-5М) складається з фильтруюче-поглинаючої коробки малих габаритних розмірів, лицьової частини та сумки. В комплект протигазу

входить: не запотіваючи плівки, утеплювальні манжети. Вага протигаза в комплекті близько 1 кг.

Фильтруюче-поглинаюча коробка споряджається шихтою (вугіллям- каталізатором) для поглинання шкідливих домішок паро - і газоподібному стані і протиаерозольним фільтром для затримання шкідливих домішок в аерозольному стані.

Протигаз ГП-5М відрізняється від ДП-5 лицьовою частиною, яка у своєму герметизуючий корпусі має переговорний пристрій. Шолом-маска протигаза ГП-5 виготовляється п'яти ростів: 0, 1, 2, 3 і 4. Визначення необхідного зростання лицьовій частині здійснюється за результатами виміру сантиметровою стрічкою вертикального обхвату голови, який визначають шляхом виміру голови по замкнутій лінії, що проходить через маківку, щоки та підборіддя.

Результати вимірювання: до 63 див. - відповідають "0" росту; 63,5-65,5 см -"1" росту; 66-68 см -"2" росту; 68,5-70,5 см -"3" росту;
71 см та більше -"4" росту.

Протигаз ГП-7 (ГП-7В). Відмінність цих протигазів від ГП-5 (ГП-5М) полягає в тому, що фильтрувально-поглинаюча коробка кріпиться збоку і маска виготовлена з більш еластичної гуми, що зменшує тиск на особу і головну частину; для кріплення на голові маска має 5 тасьм, з допомогою яких її можна підігнати за розміром. Маска випускається трьох ростів 1, 2 3.

Протигаз ГП-7 та ГП-7В мають пристосування для пиття води. Лицьові частини обох протигазів мають переговорний пристрій.

Респіратори.

Респіратори Р-2, Р-2Д, «Пелюсток» застосовуються для захисту органів дихання від радіоактивного і ґрунтового пилу і при діях у вторинній хмарі бактеріальних засобів. Р-2 і «Пелюсток» широко використовувалися під час Чорнобильської аварії.

Респіратор Р-2 являє собою фільтруючу на півмаску, забезпечену двома клапанами вдиху і одним клапаном видиху, оголовком, що складається з еластичних (таких, що розтягуються) тасьм, і носовим затискачем.

Крім зазначених типів респіраторів промисловість випускає ще ряд зразків для застосування у виробничих умовах. Протигазові респіратори - РІП - 67В захищає від парів хлору, РПГ-ДО - від аміаку.

Медичні засоби індивідуального захисту, правила їх використання.

Індивідуальний перев'язувальний пакет

Серед травм, що виникають у вогнищах поразки, може бути велика кількість ран - забитих, розтрощених, різаних, колотих, рваних та ін. Перша допомога при пораненнях

повинна забезпечити зупинку кровотечі, закриття відкритої рани пов'язкою, нерухомість (іммобілізацію) для забезпечення спокійного положення пошкодженої частини.

Для накладання первинних пов'язок на рани використовують індивідуальні перев'язочні пакети (ППП), великі і малі стерильні пов'язки і бинти.

Пакет перев'язувальний індивідуальний складається з бинта (шириною 10 см і довжиною 7 м) і двох ватно-марлевих подушечок (розміром 17,5х32 см). Одна із подушечок пришита близько бинта нерухомо, а іншу можна пересувати по бинту. Згорнуті подушечки і бинт загорнуті у вощений папір і вкладені в герметичний чохол з прогумованої тканини, целофану чи пергаментного паперу. У пакеті є шпилька, на чохлі вказані правила користування. Перш ніж накласти первинну пов'язку при наданні першої медичної допомоги, треба оголити рану, не забруднюючи її і не завдаючи болю ураженому. Верхній одяг в залежності від характеру рани, погодних та місцевих умов або знімають або розрізають по шву. Спочатку знімають одяг зі здорової сторони, а потім - з ураженої. У холодну пору року щоб уникнути охолодження, а також в екстрених випадках надання першої медичної допомоги уражених у важкому стані одяг розрізають в області рани у вигляді клапана двома горизонтальними (вище і нижче рани) і одним вертикальним розрізами, отриманий клапан відвертають в бік, оголюючи рану. Не можна відривати від рани прилиплий одяг, її треба обережно обстригти ножицями і потім накласти пов'язку. При наданні першої медичної допомоги, коли під руками немає табельних перев'язувальних засобів, повинні широко використовуватися підручні матеріали: тканини (краще не кольорові), простирадла, сорочки та ін. При нестачі стерильного перев'язувального матеріалу його слід використовувати економно, тільки на першу частину пов'язки, якою закривається рана, а другу, фіксуючу частина пов'язки виконувати нестерильним перев'язувальним матеріалом або підручними засобами.

Індивідуальний протихімічний пакет ІПП-8

Індивідуальний протихімічний пакет ІПП-8 призначений для знезараження (дегазацію) шкірних покривів тіла і одягу від потрапили на них отруйних речовин (ОР).

Пакет ІПП-8 складається зі скляного флакона, наповненого дегазуючим розчином, чотирьох ватно-марлевих тампонів і поліетиленового мішечка.

У разі виявлення після хімічного нападу противника або під час руху по зараженій території крапель або мазків отруйних речовин на шкірних покривах, одязі, взутті або засобах індивідуального захисту необхідно негайно зняти їх та обробити тампонами з марлі або вати, якщо таких тампонів немає, тампонами з паперу або дрантя змочивши їх розчином з пакету ІПП-8. Для цього необхідно розкрити пакет, взяти ватно-марлевий тампон і рясно змочити його рідиною з флакона. Змоченим тампоном протерти зовнішню поверхню шолом-маски одягненого протигаза, ретельно протерти їм комірець і край манжет одягу (обмундирування), прилеглі до відкритих ділянок шкіри. Необхідно пам'ятати, що рідина пакету отруйна і небезпечна для очей. Шкіра обличчя і очі обтираються сухим тампоном.

При відсутності ІПП-8 можна застосовувати слабкі розчини. Наприклад, для дегазації таких ОВ, як зарин - 2 % розчин їдкого натрію, 5-10 % розчин нашатирного спирту або вуглекислого натрію. Для знезараження V-газів слід застосовувати 5 % розчин хлораміну або 3 % розчин гіпохлориту натрію. Очі, уражені зарином або іпритом, або ОР сльозоточивої та дратівної дії необхідно рясно промити 2 % розчином двовуглекислої соди або чистою водою.

5. Евакуація, порядок її проведення, правила поведінки та обов'язки евакуйованих.

Евакуація - комплекс заходів з метою організованого вивезення (виходу) населення з районів (міст), зон можливого впливу наслідків надзвичайних ситуацій і розміщення його у безпечних районах (містах) у разі виникнення безпосередньої загрози життю та здоров'ю людей.

Загальна евакуація - комплекс заходів, які здійснюються з усіма категоріями населення в окремих регіонах держави у разі виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.

Часткова евакуація - комплекс заходів, які здійснюються для захисту окремих категорій населення у разі виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру. Часткова евакуація проводиться випереджувальним порядком для визначених категорій населення: студентів, учнів інтернатів, вихованців дитячих будинків, пенсіонерів, інвалідів, для людей похилого віку, разом з викладачами та вихователями, обслуговуючим

персоналом і членами їх сімей, а також хворих разом з лікувальними закладами і їх персоналом.

Безпечний район - придатний для життєдіяльності район розміщення евакуйованого населення, який призначається рішенням відповідного органу виконавчої влади за межами зон можливого зруйнування, хімічного зараження, катастрофічного затоплення, масових лісових і торф'яних пожеж, а також радіоактивного зараження.

Спосіб проведення евакуації:

- Загальна евакуація проводиться шляхом вивезення основної частини населення з небезпечних районів усіма видами наявних транспортних засобів на відповідній адміністративній території та виведення найбільш здоровою його частини пішим порядком;
- Часткова евакуація проводиться з використанням транспортних засобів, що експлуатуються за діючим графіком. Для прискорення евакуації за рішенням керівника відповідного виконавчого органу виконавчої влади залучаються додаткові транспортні засоби.

Безпечний район визначається органом виконавчої влади, як правило, на території своєї області.

За кожним підприємством, організацією, об'єктом закріплюється район або пункт розміщення.

У разі хімічного зараження, катастрофічного затоплення, масових пожеж евакуація здійснюється у безпечні райони поблизу місць виникнення надзвичайної ситуації.

Евакуаційні органи ЦЗ - органи управління цивільного захисту, призначені для планування, організації і керівництва заходами щодо евакуації населення.

До евакуаційних органів належать:

- міські (районні) і об’єктові евакуаційні комісії;
- збірні евакуаційні пункти (ЗЕП);
- приймальні евакуаційні пункти (ПЕП);
- проміжні пункти евакуації (ППЕ);

Евакуаційні комісії призначаються для безпосередньої організації і проведення евакуації населення і розосередження робітників і службовців.

ЗЕП - створюються для збору і реєстрації евакуйованих і відправлення їх на пункти тимчасового проживання.

ПЕП - призначаються для прийому евакуйованих і розміщення в пунктах тимчасового проживання.

Порядок проведення евакуації

У залежності від конкретно сформованої обстановки евакуація буде проводитися транспортом або комбінованим способом (транспортом і пішим порядком).

Оповіщення населення про початок розосередження та евакуації здійснюється по радіо, телебаченню, вуличним гучномовцем і пересувними засобами оповіщення (міліція).

Оповіщення буде проводитися штабом ЦЗ міста, керівниками навчальних закладів та організацій ЖЕУ

Отримавши розпорядження або почувши оголошення про початок і порядок евакуації громадяни зобов'язані швидко підготуватися до виїзду (виходу) до вказаного часу на ЗЕП, маючи при собі: паспорт, військовий квиток, диплом, свідоцтво про народження, трудову книжку або пенсійне посвідчення, засоби індивідуального захисту, особисті речі, запас харчів на три доби, набір медикаментів.

До кожного валізи прикріплюється бирка з прізвищем та ініціалами із зазначенням постійного місця проживання і кінцевого пункту евакуації. Вага речей не повинен перевищувати 50 кг.

Дітям в кишеню одягу необхідно вкласти картку з зазначенням імені, по батькові, прізвища, року народження, місця проживання і місця роботи батьків.

По прибутті на ПЕП евакуйовані зобов'язані:

1. Зареєструвати себе та членів сім'ї.
2. Уточнити розміщення в гуртожитку (навчальному корпусі).

6. Правила поводження при виявленні вибухонебезпечних або підозрілих предметів. Про порядок дій в умовах НС, пов'язаних з терористичними діями, диверсіями, мінуванням.

- негайно повідомити старшого начальника про виявлення характерних ознак вибухонебезпечних предметів, місце його знаходження, час виявлення та особу, яка виявила;
- повідомте про знахідку органи місцевої виконавчої влади, військкомат, міліцію, відділ з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення рай(міськ) адміністрації;
- викликати спеціаліста - вибухотехніка через чергову частину МВС (національну поліцію) чи ДСНС України;
- у разі підтвердження наявності ознак вибухового пристрою організувати евакуацію людей з будівлі чи території, що знаходиться під контролем;
- не піднімайте і не розбирайте вибухонебезпечні предмети;
- огородіть місце знаходження вибухонебезпечних предметів;
- виставте при можливості охорону місця знаходження вибухонебезпечних предметів;

Характерними ознаками, що вказують на можливу наявність вибухонебезпечних предметів, можуть бути:

- виявлення в громадських місцях чи транспорті валіз, пакунків, коробок та інших предметів залишених без нагляду власників;
- наявність у виявлених предметів характерного вигляду штатних бойових припасів, навчально імітаційних, сигнальних, освітлювальних, піротехнічних виробів чи їх елементів;
- наявність у виявлених предметів звуку працюючого годинникового механізму;
- наявність у виявленому предметі запаху бензину, газу, розчинника, паливно-мастильних матеріалів, хімічних речовин тощо;
- наявність у дверях, вікнах будь-яких сторонніх предметів, закріпленого дроту, ниток, важелів, шнурів тощо;

При виявленні підозрілого предмета суворо забороняється самостійно проводити з ним будь-які дії (торкатися, нахиляти, відкривати, переміщувати, підіймати, перерізати та ін.)

У будь-якому разі при виявленні вибухонебезпечних предметів або предметів підозрілого характеру слід пам'ятати, що тільки безумовне виконання заходів безпеки є гарантом того, що випадку каліцтва чи загибелі не станеться, а знахідка буде знешкоджена без завдання шкоди.